

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 15. srpna 2016

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci. Členům vlády je zpráva předkládána každých 14 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v první polovině července 2016 vyhýbá České republice, na jejím území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 1. do 15. srpna 2016 bylo v České republice evidováno celkem 37 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali státní příslušníci **Ukrajiny**, konkrétně **9 žádostí**. Dalšími v pořadí byli žadatelé z **Ázerbájdžánu (4), Kuby (4), Arménie (3), Ruské federace (3) a Turecka (3)**.

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 697 osob**. V období od 1. do 15. srpna 2016 bylo zjištěno **10 případů tranzitní nelegální migrace**. Mezi zjištěné jedince patřili občané **Sýrie (3), Afghánistánu (2), Maroka (1), Nigérie (1), Palestiny (1), Pobřeží Slonoviny (1) a Ukrajiny (1)**. K 5 zjištěním došlo v Jihomoravském kraji (konkrétně Břeclav, Znojmo a dálnice D2), ke 3 zjištěním na mezinárodním letišti Praha- Ruzyně a po 1 zjištění v Praze a v Ústeckém kraji. Ve sledovaném období byly mezi příchozími zjištěny 3 ženy a 2 děti do 15 let. Většina zjištěných osob cestovala do Německa.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo k 15. srpnu 2016 celkem 123 osob. V ZZC Bělá pod Bezdězem bylo k tomuto datu zajištěno 64 jedinců, v ZZC Vyšní Lhoty 12 jedinců a v ZZC Drahonice 47 jedinců. Mezi hlavní zajištěné státní příslušnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Iráku (33), Ukrajiny (31), Afghánistánu (19), Vietnamu (7), Sýrie (6) a Ruska (5)**. V současné době se v českých ZZC nachází 22 žen a 31 dětí a mladistvých (ZZC Bělá Jezová).

2. Situace v Evropské unii

Členové Evropské rady přijali spolu s tureckým premiérem **18. března 2016 společné prohlášení**, ve kterém konkretizovali principy nového mechanismu spolupráce při řešení migrační krize. Všichni noví migranti, kteří po 20. březnu 2016 nelegálně vstoupí z Turecka na řecké ostrovy, budou vráceni do Turecka. Za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. schéma 1:1). Součástí dohody je také urychlení procesu **vízové liberalizace pro Turecko** (původně do června 2016), příslib navýšené finanční pomoci Turecku o další 3 mld. EUR, závazek k otevření dalších kapitol v rámci přístupového procesu Turecka do EU a shoda na společném postupu při zlepšování humanitární situace uvnitř Sýrie.

Tato dohoda se obecně těší podpoře členských států EU a zatím přináší i konkrétní dílčí výsledky: dle statistik UNHCR se sice denní průměr nově příchozích migrantů z Turecka do Řecka v posledním měsíci lehce zvýšil, a to na cca 60 osob, avšak stále se jedná o **výrazně nižší počty příchodů v porovnání s obdobím před prováděním dohody**. Počet deportovaných osob v rámci schématu 1:1 k 15. srpnu ještě nepřesáhl hranici 500 osob. Jedná se stále pouze o dobrovolné návraty. Provádění schématu komplikuje povinnost vyplývající z evropského azylového *acquis* posoudit žádost o azyl všech osob, které o ni na řeckých ostrovech požádají. Většina nelegálně přibývajících na řeckých ostrovech požádá o azyl, přičemž žadatele o azyl nelze vrátit do

konečného vyřízení jejich žádosti (včetně odvolání). Cílem Řecka je zamítat všechny žádosti jako nepřijatelné s odvoláním na možnost žádat o mezinárodní ochranu dříve v Turecku (koncept bezpečné třetí země, resp. první země azylu). Přestože v červnu a červenci byly potvrzeny již 3 druhoinstanční rozhodnutí řeckých orgánů posuzujících žádosti o azyl o nepřijatelnosti některých jednotlivých žádostí, fakticky zatím **nedošlo k realizaci navrácení jediného neúspěšného žadatele o azyl**. V rámci dohody EU-TR bylo k 15. srpnu 2016 **přesídleno 897 syrských uprchlíků z Turecka do členských zemí EU** (nejaktivnější je Německo s 294 osobami a Švédsko s 264 osobami).

Na začátku března 2016 došlo k fyzickému přehrazení hlavních cest na **západo-balkánské migrační trase** ve směru z Řecka dále do Evropy. Tato situace vytváří tlak na Řecko, na jehož území zůstává přes 57 tisíc migrantů (podle údajů IOM). Komise v návaznosti na tuto situaci pravidelně vyzývá členské státy k relokacím a další podpoře Řecka prostřednictvím vysílání expertů do aktivit agentur EASO a Frontexu.

K 1. srpnu byla **dokončena před-registrace žadatelů o azyl v pevninské části Řecka**, migrantům byla vydávána **karta Žadatele o mezinárodní ochranu**, která držitele opravňuje k legálnímu pobytu v Řecku a k přístupu ke vzdělání a zdravotnickým službám.

Důsledek omezení na západo-balkánské trase je možné sledovat též na **sílicím migračním proudu v centrálním Středomoří** (s Itálií jako vstupním bodem). Od začátku roku do 15. srpna IOM zaznamenalo příchod celkem 101 944 osob. Nejpočetněji jsou zastoupeny národnosti ze subsaharské Afriky (zejména občané Nigérie, Eritrei, Gambie a Pobřeží Slonoviny), nikoli však Syřané. Narůstající pohyb na této trase při snaze překonat Středozezemní moře s sebou nese i veliké oběti na životech, kdy od začátku roku do poloviny srpna 2016 dle statistik IOM přišlo o život více než 3 100 osob. Součástí řešení tohoto fenoménu se mají stát nová partnerství s třetími zeměmi, tzv. kompakty, které Evropská komise představila ve svém sdělení dne 7. června 2016. Tento návrh obecně počítá s mobilizací všech dostupných politik a nástrojů ve prospěch řízení migrace mimo území EU. Mezi prioritní země v dokumentu zmíněné se řadí i mnoho afrických – zejména Libye, Egypt, Tunisko, Etiopie či země Afrického rohu – tzn. klíčové země pro zastavení nelegální migrace ze severní Afriky do Evropy.

Na začátku dubna vydala Evropská komise **sdělení k budoucímu fungování společné azylové politiky EU** (vč. dublinského systému). Klíčovým novým strukturálním prvkem návrhu Komise je **trvalé zakotvení relokace¹ jako strukturálního prvku společného evropského azylového systému**.

V návaznosti dne 13. července Komise představila, **tzv. druhý azylový balíček**, kde navrhla legislativu ustavující **společný rámec EU pro přesídlování**, který by měl vést k vytvoření stálého systému s jednotným postupem pro přesídlování uprchlíků do EU, a představila tři úpravy dosavadní legislativy, které mají posílit integraci azylových pravidel. Komise navrhla nahradit směrnici o azylovém řízení nařízením (povede k harmonizaci pravidel na úrovni EU, dle Komise povede návrh k zefektivnění a zjednodušení řízení). Dále též nahradit stávající kvalifikační směrnici novým nařízením (dle Komise povede k další harmonizaci norem ochrany a práv a stejnému statutu ochrany ve všech členských státech) a hodlá provést revizi směrnice o podmínkách

¹ relokací je míněna distribuce migrantů/žadatelů o azyl z míst prvního vstupu do dalších členských států EU na základě přerozdělovacího klíče/kvóty

přijímání žadatelů o azyl (aplikace harmonizovaných norem a ukazatelů pro podmínky přijímání žadatelů o azyl).

Dne 15. července 2016 proběhl v Turecku pokus o vojenský převrat. Následně byl vyhlášen výjimečný stav (na tři měsíce s možností prodloužení) a v zemi probíhají rozsáhlé reorganizace v rámci armády i dalších státních orgánů. **Ve sledovaném období nebyl zaznamenán přímý vliv událostí v zemi na migrační tok z Turecka do Řecka.**

Zpět do Turecka byli povoláni turečtí styční důstojníci působící na řeckých ostrovech v závislosti na rozhodnutí tureckých autorit povolat zpět veškeré státní zaměstnance působící v zahraničí. **Očekává se zpomalení v naplňování dohod z důvodu personálních změn a omezení v Turecku,** které se dotknou přesídlovacího i návratového programu. Prohlášení tureckých politických představitelů ohledně možného odstoupení od dohody v případě nesplnění podmínky vízové liberalizace do října 2016 vytvářejí tlak na vztahy EU a Turecka, avšak Evropská komise nadále nehodlá ustoupit od povinnosti splnění všech předepsaných benchmarků.

Dále trvá dočasné znovuzavedení **kontrol na některých úsecích vnitřních schengenských hranic Francie do 26. ledna 2017 (vyhlášený stav nouze); Švédska a přidruženého Norska do 11. listopadu 2016; Dánska, Německa a Rakouska do 12. listopadu 2016.** Dne 4. května na základě zjištění, že Řecko stále nedokázalo adresovat závažné nedostatky při kontrole vnějších hranic, **EK vydala pozitivní doporučení na prodloužení kontrol na určitých úsecích daných hranic o dalších 6 měsíců.**

3. Relokace a přesídlování

3. 1. Přesídlování - aktuální informace

V návaznosti na dobrovolný závazek České republiky a v rámci Evropského přesídlovacího schématu, plánuje Ministerstvo vnitra přesídlit v rozmezí od července 2015 do června 2017 celkem 400 uprchlíků z třetích zemí. **V rámci tohoto závazku Česká republika přijala již 52 osob** (20 Syřanů z Jordánska a 32 Iráčanů z Libanonu).

Jedním z opatření přijatých v rámci společné dohody EU a Turecka pro řešení migrační krize je také nový přesídlovací mechanismus syrských uprchlíků z Turecka do EU, a to především princip 1:1 (za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU). K přesídlování využijí členské státy primárně své dosud nesplněné závazky, jež učinily 20. července 2015 (aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 18 000 uprchlíků), případně nevyužitou relokační kvótu – 54 000 osob. K 11. srpnu 2016 bylo přesídleno 897 Syřanů z Turecka do EU na základě principu 1:1. Navrácení syrských uprchlíků z Řecka do Turecka nicméně již měsíc, od pokusu o převrat v Turecku 15. července 2016, vážne. Celkem bylo doposud dobrovolně navraceno 31 Syřanů z Řecka do Turecka.

Česká republika deklarovala připravenost podílet se na realizaci přesídlování syrských uprchlíků z Turecka do výše svého dobrovolného přesídlovacího závazku z 20. července 2015 – tj. 348 osob i v rámci svého poměrného dílu z dosud nerozdělené relokační rezervy – tj. cca 1 301 osob. V souladu se závěry Evropské rady bude Česká

republika i nadále zdůrazňovat, že **nový mechanismus nesmí v žádném případě vést k novým závazkům pro Českou republiku v oblasti relokační a přesídlování.**

V rámci plnění závazků spjatých s dohodou EU – Turecko obdržela Česká republika dne 15. července spisy s daty o 81 uprchlících z Turecka. V současné chvíli jsou prováděny důkladné bezpečnostní prověrky předložených spisů.

3.2. Relokace v rámci dočasných opatření ve prospěch Itálie a Řecka

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka zatím ve všech směrech stále vážně a samotná realizace je velmi pomalá. K 14. srpnu bylo celkově relokováno **3 947 osob** z Řecka a Itálie. **Z Řecka** bylo ke dni 14. srpna 2016 relokováno celkem **2 986 osob**. V období 1. 8. - 14. 8. 2016 došlo k relokaci **249 osob**, z toho 74 do Nizozemska, 64 do Finska, 33 do Lucemburska, 33 do Litvy, 18 do Slovinska, 11 do Rumunska, 5 do Estonska, 5 do Německa, 3 do Lotyšska a 3 na Slovensko. **Z Itálie** bylo ke dni 15. srpna 2016 relokováno celkem **961 osob**. V období 1. 8. - 14. 8. 2016 bylo relokováno celkem 9 osob, všechny do Slovinska.

V rámci svého přístupu k řešení současné migrační krize, nabídla Česká republika dne 5. 2. 2016 **přijetí prvních 20 osob z Řecka a 10 osob z Itálie v rámci relokační**. Na základě ukončených bezpečnostních proverek ČR rozhodla o přijetí 7 osob syrské národnosti z Řecka. Z výše uvedených 7 osob, které Česká republika indikovala z Řecka přijmout, však následně 3 osoby opustily zařízení, ve kterém na relokaci čekaly, aby se relokaci do České republiky vyhnuly. **4 zbylí žadatelé z Řecka dorazili do České republiky 25. dubna 2016. Koncem května 2016 jim byla udělena mezinárodní ochrana.**

Dne 13. května 2016 oznámila Česká republika Itálii a Řecku připravenost přijmout dalších 10 osob z každého z těchto států. Nabídku konkrétních osob zatím ČR obdržela pouze od Řecka. Na základě výsledků bezpečnostních proverek souhlasila Česká republika dne 13. července 2016 s přijetím těchto 10 osob (3 rodiny) z Řecka. Běžný postup po příjezdu zmíněných osob spočívá v zahájení standardního řízení o mezinárodní ochraně. Od Itálie zatím ČR žádnou konkrétní nabídku neobdržela.

3.3. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

V Itálii je oficiálně funkčních 6 hotspotů (Lampedusa, Pozzallo, Trapani, Taranto, Augusta a Porto Empedocle). Řecko v současnosti disponuje 5 funkčními hotspoty (Chios, Lesbos, Leros, Samos a Kos).

V souvislosti s uzavřením dohody EU – TR se však významně změnila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých budou všichni migranti vraceni zpět do Turecka (požádají-li o azyl, bude s nimi nejdříve vedeno azylové řízení).

Řecko také ve spolupráci s UNHCR a EASO zahájilo 8. června 2016 masivní před-registraci všech migrantů, kteří se nacházejí, po uzavření makedonsko-řecké hranice, na území pevninského Řecka. Registrace umožní vstup těchto migrantů do azylového řízení v Řecku, resp. do relokačního systému EU. **Před-registrace migrantů v pevninském Řecku byla ukončena 1. srpna 2016.** Všichni migranti obdrželi kartu Žadatele o mezinárodní ochranu, která jim zaručuje legální pobyt v Řecku a umožňuje jim přístup ke vzdělání a zdravotní službě.

Vzhledem k výše uvedené změně úlohy hotspotů v Řecku se také výrazně zkomplikovala bezpečnostní situace v těchto zařízeních. Ta se dotýká i bezpečnosti expertů vysílaných členskými státy, včetně expertů z České republiky. Migranti, kteří jsou v těchto zařízeních ubytováni, se proti svému nedobrovolnému držení v hotspotech bouří a ohrožují tak i bezpečnost vyslaných expertů členských států. Česká republika si vyžádala od Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO), který vysílání expertů koordinuje, záruky, že bude bezpečnost expertů v hotspotech posílena – EASO následně přijalo řadu opatření ve všech hotspotech, která vedla k výraznému posílení bezpečnosti.

V letních měsících je také zaznamenáván soustavný nárůst počtu migrantů, kteří vstupují do EU přes Itálii. Mnoho z migrantů, kteří do Itálie připlouvají, však nespadá do relokačního schématu Unie (osoby, které spadají do relokace z Itálie, jsou především syrské a eritrejské národnosti).

V souvislosti s fungováním hotspotů v Itálii a Řecku a implementací dohody mezi EU a TR je v současné době **EASO k dispozici celkem 48 českých expertů. Aktuálně působí na žádost EASO 5 expertů Ministerstva vnitra v Řecku a 2 experti v Itálii. Další vyslání se dle potřeb EASO připravují.**

4. Integrace a komunikace

4.1. Nový Státní integrační program (SIP)

Vláda projednala a dne 20. listopadu 2015 schválila usnesení č. 954 **o SIP pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016.** Dne 2. 2. 2016 byla mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb podepsána smlouva pro rok 2016. Podle usnesení vlády je až do konce roku 2018 dokončován asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o cca 300 osob.

Ministerstvo vnitra připravuje veřejnou zakázku na generálního poskytovatele integračních služeb pro roky 2017 až 2019.

Charita ČR předala Ministerstvu vnitra od začátku roku 2016 celkem 86 individuálních integračních plánů podle nových pravidel SIP a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Mezi subdodavatele zatím patří Poradna pro integraci v Praze a Ústí nad Labem, Diecézní charita Hradec Králové, In Báze, Arcidiecézní charita Praha, Oblastní charita Česká Kamenice, Diecézní charita České Budějovice, Oblastní charita Teplice, Organizace pro pomoc uprchlíkům, BFZ – vzdělávací akademie, Charita Olomouc, Charita Svitavy, Diecézní charita Litoměřice. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV a finančně je program zajištěn výše uvedeným usnesením vlády. SIP se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. V současnosti se program týká 414 osob. Celkem se SIP v obou variantách doposud týká v tomto roce cca 700 oprávněných osob.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy **vybralo nového poskytovatele bezplatného kurzu českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou,**

a sice Agenturu Parole s.r.o. Plošná výuka v integračních azylových střediscích i mimo ně probíhá od května 2016.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.